

Людмила МАТОХНЮК,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології,
Комунальний вищий навчальний заклад
«Вінницька академія неперервної освіти», м. Вінниця

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Використовуючи прийнятий у науці структурний підхід, ми запропонували структурно-функціональну модель інформаційної компетентності особистості. Вона знаходить своє відображення в конкретних блоках: мотиваційно-спрямувальний, когнітивно-сприймаючий, комунікативний, нормативно-розвивальний та операційно-орієнтаційний. Але, незважаючи на безумовно позитивну роль сучасних комп'ютерних комунікаційних засобів та Інтернету, існують певні ризики їхнього застосування. Вони позначаються на відсутності мети в житті, неосвіченості, відсутності вихованості, легковажності, несерйозне ставлення до безпеки в інформаційному середовищі тощо. Соціальний розвиток вирізняється процесом оволодіння людиною соціальним досвідом в сучасному інформаційному суспільстві і як він реалізує себе в житті, як впливає на ефективність життєдіяльності. Основне завдання складових інформаційної компетентності розвиток мотивів, спонукань, основних якостей особистості, її професійне становлення, усвідомлення суті життя тощо, що впливає на потенційну можливість щодо забезпечення ефективної життєдіяльності.

Ключові слова: *структурно-функціональна модель, інформаційна компетентність, розвиток, деградація*

Постановка питання в загальному вигляді. Основне завдання інформаційної компетентності особистості націлене на розвиток мотивів, спонукань, основних якостей особистості, її професійне становлення, усвідомлення суті життя тощо. Використання інформаційно-комунікаційних технологій необхідне для того, щоб стимулювати зацікавленість дітей у навчанні, позитивно впливати на становлення їхньої особистості та формування життєвих і професійних навичок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Аналіз останніх

досліджень і публікацій показав, що чимало науковців торкаються різних аспектів інформаційної компетентності, а саме компонентний склад інформаційної компетентності розглядали Баловсяк Н. Х., Кисла І. Г., Хуторський А. В. та ін.; інформаційної компетентності майбутнього фахівця як педагогічної проблеми Петухова Л. Є., Яскевіч О. В. та ін. [1–7].

Таким чином, **метою даної статті є** висвітлення результатів розробленої структурно-функціональної моделі інформаційної компетентності особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття інновації містке і не завжди однозначне. У найбільш загальному випадку під інновацією розуміють упровадження нових ідей, технологій у виробництво, управління галуззю, підприємством; в іншому аспекті інновація – це нововведення, яке ще не достатньо поширене в суспільній діяльності та на виробництві. Інновацією також вважається кінцевий результат упровадження науково-технічного або іншого відкриття.

Інформаційна компетентність базується на сукупності професійних знань, умінь, навичок, здібностей і досвіду, які забезпечують володіння способами технічної діяльності. Вона передбачає такі особистісні якості людини, які проявляються в стійкій здатності до виконання певних функцій, визначених родом професійних занять чи вимогами професійної діяльності. Тобто, це комплексна характеристика особистості, що виявляється в конкретній діяльності та охоплює знання, уміння, навички й досвід з урахуванням здібностей, потреб, мотивації та особистісних особливостей.

В основу моделі інформаційної компетентності покладено такі базові елементи: отримання випереджувальної інформації ефективними способами та засобами; збирання даних з різних джерел, різними методами, у різних часових проміжках; формування (накопичення) інформаційної бази даних; відстеження розвитку ІКТ в різних напрямках тощо.

Вструктурі інформаційної компетентності дорослих людей нами виділено наступні блоки: мотиваційно-спонукальний, когнітивно-діяльнісний, особистісно-ціннісний, професійний та змістовний.

Наявність професійного блоку, який відповідає за професійно важливі якості особистості, аргументується теоретичним підґрунтям проведених наукових досліджень В. Г. Зазикіним, С. С. Акімовим та ін. [1].

Розглядаючи інформаційну компетентність як істотну передумову цілеспрямованої діяльності, що дозволяє особистості успішно виконувати певні професійні обов'язки, використовуючи при цьому наявний досвід, знання, особистісні якості, а також навички щодо перебудови, зміни цієї діяльності в непередбачених, мінливих ситуаціях, її можна трактувати, на нашу думку, як стійку характеристику особистості, що має таку структуру:

1. Позитивне ставлення до обраного інформаційного суспільства – *мотиваційно-спонукальний блок* (інтерес до ІКТ, мотиви вибору професійних програмних продуктів, потреба успішно вирішувати професійні завдання, інтерес до процесу їх вирішення, прагнення досягти успіху й показати себе із кращої сторони й та ін.).

Мотиваційно-спонукальний блок включає мотиви, мету, потреби в професійному навчанні, удосконаленні, самовихованні, саморозвитку, ціннісні установки актуалізації в професійній діяльності, стимулює творчий прояв особи в професійній діяльності. До системи мотивів входить потреба у створенні інформаційних продуктів; прагнення до творчої обробки інформації і створення інформаційних моделей з використанням комп'ютерних технологій; інтерес до інформаційної діяльності; пізнавальні, професійні і творчі мотиви, які впливають на цілепокладання в процесі інформаційної діяльності.

Він припускає наявність інтересу до професійної діяльності, який характеризує потребу людини в знаннях, в оволодінні ефективними способами організації професійної діяльності. Також мотиваційний компонент включає мотиви здійснення педагогічної діяльності, спрямованість на передачу суми знань і розвиток особистості учнів.

2. *Когнітивно-діяльнісний блок* – розуміння професійних завдань, оцінка значущості, знання способів, методів і засобів їх розв'язання засобами

інформаційних технологій, знання ймовірних змін у професійній діяльності та ін.

Когнітивний компонент повинен забезпечити вільне володіння навичками опрацювання інформації та роботи з інформаційними об'єктами, які відповідно впливають на навички вдосконалення професійних знань і умінь і т. д. Рівень розвитку когнітивного компонента включає знання теоретичного (декларативного) і технологічного (процедурного) характеру: сукупність знань, що відображають систему сучасного інформаційного суспільства; знання, які складають інформативну основу пошукової пізнавальної діяльності; теоретичні знання про основні поняття та методи інформатики; креативність, гнучкість, критичність, системність, мобільність, оперативність мислення в ситуаціях пошуку та перетворення необхідних даних.

Когнітивний компонент відбиває процеси обробки даних на основі мисленнєвих операцій аналізу повідомлень, які поступили на обробку, формалізації, порівняння, узагальнення, синтезу з наявними базами знань, розробки варіантів використання інформації та прогнозування наслідків реалізації розв'язку проблемної ситуації, генерування й прогнозування використання нової інформації, а також її взаємодії з наявними базами знань, організації зберігання її в пам'яті.

3. Адекватні вимогам професії риси характеру, здібності, особливості сприйняття, технологічне мислення, сформованість професійних планів, наскільки продуктивними і усвідомленими вони були – *професійний блок*.

Проектно-поведінковий компонент інформаційної компетентності особистості оцінюється через сформованість професійних якостей, а також чіткість, самостійність в процесі їх побудови; бажання в майбутньому залишатися в професії та досягати в ній успіху. Його можна трактувати як поведінку людини стосовно об'єкта настанови, яку можна передбачати. Поведінковий компонент включає в себе як усвідомлену поведінку, так і поведінку на несвідомому, неусвідомлюваному рівні. На усвідомлюваному

рівнів відображаються мотивації, потреби, воля людини. На неусвідомлюваному рівні – установки та інтуїція.

4. *Особистісно-ціннісний блок* визначається через прояв емоційних і вольових процесів в процесі навчання чи професійного становлення; наявність (відсутність) позитивних емоцій в процесі роботи з інформаційними технологіями. Емоційно-вольовий компонент включає здатність розуміти власний емоційний стан в ситуації пошуку та перетворення потрібної інформації; здатність достойно переживати відсутність результату, технічні та інші помилки в процесі роботи в інформаційному середовищі; здатність відкрито ділитися своїми почуттями і переживаннями щодо використання інформаційних технологій; цілеспрямованість дій в інформаційному середовищі; терпіння і володіння собою в ситуаціях пошуку та перетворення інформації за допомогою інформаційних технологій; наполегливість в опануванні знань у галузі інформатики і умінь у використанні нових інформаційних технологій у професійній сфері; наполегливість у досягненні цілей самоактуалізації та саморозвитку; прояв вольових зусиль у розв'язанні навчальних і професійних проблем; прояв ініціативності, сміливості, принциповості в розробці й здійсненні навчальних і професійних проектів на основі інформаційних технологій. Потреби та інтереси виражають компетентність у плані змісту, а вольові процеси – у плані форми. Потреби й інтереси відіграють провідну роль, але якщо вони не набули достатнього розвитку, то особа повинна проявити волю. Компетентність не здійсниться без сформованих вольових рис. Емоційно-вольовий компонент характеризується прагненням до подолання труднощів і наявністю емоційного настрою, пов'язаного з успішною діяльністю, оскільки радість власної інтелектуальної праці, яка пройшла через ряд успішно подоланих труднощів, створює бадьорий настрій, почуття потреби і навіть жадоби до знань.

В особистісному розвитку існують такі близькі поняття як тяжіння, бажання, воля. Вони є передумовами, ступенями до стану прагнення. Останнє відрізняється від попередніх усвідомленістю, опредмеченістю. Основою

розвитку прагнення є морально-вольові процеси, а емоційні підсилюють і збагачують як мисленнєві, так і вольові процеси.

Таким чином, емоційно-вольовий компонент охоплює такі якості особистості як наполегливість у подоланні труднощів, старанність, вдумливість, прагнення до самовдосконалення, самокритичність, впевненість у собі, відсутність остраху помилитися, цілеспрямованість у роботі, почуття власної гідності.

5. Чистота й порядок у приміщенні та на робочому місці, контроль та дотримання санітарії, гігієни; усвідомлення важливості екологічної безпеки, дотримання чистоти навколишнього середовища – *змістовний блок*. Він відповідає за ставлення людини до навколишньої дійсності, до самої себе, а також обумовлені цими уявленнями основні життєві позиції і установки людей, їхні переконання, ідеали, принципи пізнання й діяльності, ціннісні орієнтації. Основна мета екологічного компоненту: навчити дитину розвивати свої знання законів живої природи, розуміння суті взаємин живих організмів з навколишнім середовищем і формування умінь керувати фізичним і психічним станом; формування системи наукових знань, поглядів, переконань, які закладають основи відповідального ставлення до навколишнього природного середовища. Свідоме і бережливе ставлення кожної людини до природи можливе тільки при наявності екологічної культури, широких екологічних знань, які повинні формуватися, починаючи з дитинства. Знання екологічних норм, закономірностей розвитку природи дасть можливість кожному відчути особисту відповідальність за майбутнє. При реалізації вимог екологічного виховання необхідний комплекс таких методичних засобів і прийомів, щоб вивчення природи, будь-яке спілкування з нею залишало в пам'яті дітей глибокий слід, обов'язково впливало б на почуття і свідомість. Подальша доля нашого суспільства залежить від прогресу науки та збереження довкілля. Без радикального розв'язання глобальних суспільних, енергетичних та екологічних проблем існування людства у третьому тисячолітті стане неможливим. Більшість сфер застосування ІКТ, такі як електронна комерція, електронний

уряд, електронна банківська система тощо, підвищують не тільки ефективність використання природних ресурсів, але й змінюють рівень використання транспорту, а отже й викидів шкідливих речовин у повітря. ІКТ також надають багато можливостей для скорочення споживання паперу шляхом упровадження електронного документообігу. Саме тому існує необхідність у реалізації нових інноваційних рішень з дематеріалізації. Прикладом може слугувати впровадження електронної податкової звітності, он-лайн білінгу тощо.

Правова складова проявляється через громадянську активність, позицію, правову обізнаність; розуміння поняття моралі, правдивості в роботі з інформацією; усвідомлення безпеки в Інтернеті. Розвиток сучасної цивілізації безпосередньо залежить від глобальних перетворень інформаційних ресурсів і засобів їх використання в усіх регіонах світу. Особисті якості людини визначатимуть розвиток продуктивного середовища і формування контурів усього суспільства, а інформаційні потреби людини трансформуватимуть усю систему ціннісних орієнтирів, формуючи своєрідне суспільне замовлення. Уміння критично споживати інформацію перетворюється на необхідну вимогу для суспільства, адже останнім часом, як доводить моніторинг інформації вітчизняних і зарубіжних Інтернет-ресурсів, стала популярною практика поширення неправдивої або пропагандистської інформації, дезінформації, яка використовується для «просування» певних ідей і продуктів, стає потужним знаряддям в інформаційних війнах. Правовий компонент відповідає за вирішення проблем «небезпечного» Інтернету; озброєння вчителів, учнів та їхніх батьків знаннями щодо ефективного й безпечного використання ресурсів всесвітньої мережі і захисту своїх прав та інтересів у процесі роботи в Інтернеті.

Сформованість показників інформаційної компетентності впливає на потенційну можливість щодо забезпечення ефективної життєдіяльності, готовності майбутнього фахівця досягти високих результатів в обраній професії, тобто, на наш погляд, є критерієм всебічно розвиненої людини, соціально адаптованої особистості.

Характерною рисою сучасності є інформаційні технології. Щодня ми так чи інакше зустрічаємося з необхідністю сприймати найрізноманітнішу інформацію, працювати з нею, переробляти, приймати на її основі конкретні рішення. Інформація стає пріоритетною цінністю в таких галузях як політика, економіка, культура, професійна діяльність та придбання знань.

Потреба в інформації диктується темпом розвитку суспільства, бажанням і тривогою не випасти, не відстати від вимог часу. Це стосується і системи освіти, покликаної формувати в членів суспільства самостійне критичне мислення, що у свою чергу припускає інтелектуальний і моральний розвиток особистості.

Найбільш перспективною формою задоволення цих потреб є використання Інтернет-технологій з їх сервісними засобами зв'язку й пошуку, і, зокрема, дистанційне навчання – поширений вид навчання.

Але незважаючи на безумовно позитивну роль сучасних комп'ютерних комунікаційних засобів та Інтернету, існують певні ризики їхнього застосування. Будь-хто у світі – компанії, уряди, організації, окремі особи – можуть публікувати свої матеріали в мережі Інтернет, але ніхто не може контролювати вмісту цих сайтів. Все залежить від самих людей, вони мають поводитися належним чином і щоб це було безпечно для інших. Більшість людей, які працюють в режимі он лайн, в основному мають позитивний досвід. Інтернет суспільство складається з великої кількості людей, серед яких є порядні та чесні, проте, можуть зустрічатися хамські, неприємні тощо. Проте, будь хто, може стати об'єктом злочину та експлуатації. Незважаючи на те, що деякі випадки кіберзлочинів, пов'язаних з послугами мережі Інтернет, набули великого розголосу, офіційних даних про такі події досить небагато. Тому що вони залишаються незареєстрованими та ін. Разом з тим, що існують злочини, скоєні в Інтернет середовищі, ще не привід для того, щоб відмовитися від таких послуг. Існує декілька ризиків для тих, хто використовує Інтернет послуги. Підлітки особливо підлягають ризику, адже вони часто неконтрольовано користуються комп'ютером а також, частіше, ніж діти молодшого віку, беруть

участь у он лайн обговореннях щодо спілкування, відносини між статями та про сексуальну діяльність тощо. Інший ризик полягає в тому, що перебуваючи в мережі Інтернет, людина може надати інформацію про себе або домовитися про зустріч, яка може загрожувати безпеці. Також в Інтернеті можна зіткнутися в електронній пошті або в чаті на електронній дошці об'яв з повідомленнями від людей, які переслідують, принижують, або погрожують. Можливі такі випадки, коли дії спричиняють негативні юридичні або фінансові наслідки (повідомлення номеру кредитної картки батьків) або порушує права інших людей.

Важливим питанням сьогодення стала проблема захисту дітей та молоді від негативної інформації, яка становить загрозу їхньому фізичному, інтелектуальному та психологічному розвитку. У зв'язку з високими темпами розвитку інформаційних технологій проблема освіти та безпеки в Інтернеті постала надзвичайно гостро. На даний час досить низький рівень поінформованості дітей на тему безпеки в Інтернеті при високому рівні ризиків, які можуть трапитися з ними у мережі. До того ж зовсім недостатнім є рівень залученості батьків та вчителів у процес виховання культури безпечного користування Інтернетом серед дітей, хоч учителі – найбільш обізнана аудиторія дослідження.

Адже не є секретом те, що учні не уявляють свого дня без різноманітних гаджетів. Чи то вони грають в ігри, розважаються, спілкуються, шукають підручники, книжки, довідники, енциклопедії тощо, використовують різноманітні програми та інше. Але з розширенням можливостей в он лайні збільшується і кількість ризиків. Рівень користування Інтернетом серед батьків, учителів нижчий, ніж серед дітей. У сім'ях діти краще за батьків знаються в комп'ютері та Інтернеті. Серед вчителів рівень користування Інтернетом вищий, ніж серед батьків. Про свої знання з приводу небезпек у мережі заявили 85 % вчителів і 27 % дійсно з ними знайомі [5].

Проблема Інтернет-залежності як одна з найбільш поширених у теперішній час форм адиктивної поведінки виникла з появою Інтернету. Попри

інтерес, який існує до дослідження негативного впливу нових інформаційних і комп'ютерних технологій на людину, ця проблема, на наш погляд, вивчена недостатньо.

В. А. Лоскутова та Л. Н. Юрьєва стверджують, що небезпечність поширення інтернет-залежності зумовлюється тим, що вона має спільні риси з адикцією, яка викликана вживанням психотропних речовин, та призводить до розладів особистості [8].

Більш точним, на нашу думку, є визначення М. І. Дрепи, яка розглядає Інтернет-залежність як різновид технологічних адикцій, що виявляється зміщенням цілей особистості у віртуальну реальність для заповнення фрустрованих сфер реального життя [2].

У час стрімкого розвитку інформаційних технологій, переміщення все більшої частини людського життя у віртуальний простір, створення нових видів віртуальних середовищ, розширення меж міжособистісного спілкування, поширення кроскультурної взаємодії і дедалі більше наростаючої глобалізації вивчення психологічних аспектів комунікативної взаємодії у віртуальному просторі набуває особливої значущості. У психологічній літературі така взаємодія позначається терміном «віртуальне спілкування» з притаманними даному виду спілкування певними рисами та його характерними особливостями. Про зростання наукового інтересу до проблем віртуального міжособистісного спілкування говорить поява цілої низки нових понять, пов'язаних з цим – віртуальний простір, віртуальна особистість, віртуальна свідомість.

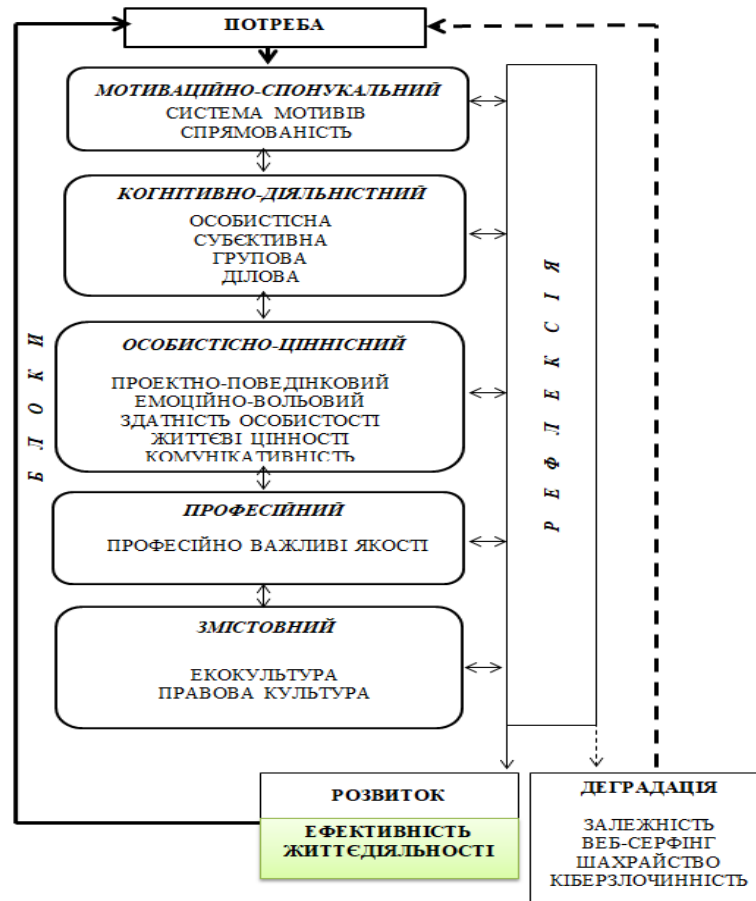
Під час дослідження теоретико-методологічних засад віртуального спілкування як чинника особистісних змін студентів варто глибше розглянути такі поняття: власне спілкування, зокрема віртуальне спілкування, його психологічні особливості в студентів, а також дотичні до віртуального спілкування поняття, а саме – віртуальний простір, віртуальна особистість, віртуальна свідомість.

В 1960 роках, коли з'явився Internet, в той же час і з'явилися хакери. Їх називали висококваліфікованими програмістами. Це молоді люди у віці від 16 до 22 років, самовираження яких відбувалося за допомогою використання комп'ютерних технологій. На сьогоднішній день «хакер» має дещо інше значення. Це зловмисники в мережі, в першу чергу, розумні психологи-професіонали, які по той бік екрану вивчають поведінку людей, описують методи, якими люди користуються і на основі цих даних здійснюють кіберзлочини. Головна мета будь-якого хакеру – пошук недоліків у обчислювальних системах і здійснення атак на них. Нерідко, щоб отримати доступ до чужої інформації вони шукають слабкі місця й зламують систему.

Атакують різноманітні підприємства та організації, що призводить до серйозних, довготривалих та вкрай негативних за своїми результатами наслідків. Хакерська атака стає в пригоді і політичним партіям – для усунення конкурентів. Останнім часом кібератаки застосовують навіть уряди різних держав, ведучи негласні війни зі своїми опонентами.

Термін «кіберзлочинність» часто вживається поряд з терміном «комп'ютерна злочинність», причому нерідко ці поняття використовуються як синоніми. Дійсно, ці терміни дуже близькі один одному за своїм вмістом. Разом з тим поняття «кіберзлочинність» більш ширше, ніж «комп'ютерна злочинність», оскільки більш точно відображає природу такого явища, як злочинність в інформаційному просторі. Кіберзлочини це злочини пов'язані з використанням комп'ютерів, інформаційних технологій і глобальних мереж. У Конвенції про кіберзлочинність, представлена класифікація кіберзлочинів: злочину проти конфіденційності, цілісності і працездатності комп'ютерних даних і систем – незаконний доступ, незаконне перехоплення, створення перешкод для обміну даними, створення перешкод для функціонування систем, неправомірне використання апаратних пристроїв; комп'ютерні злочини – фальсифікація і підробка, що здійснюються з використанням комп'ютерної техніки; злочини, пов'язані з контентом, – виготовлення, поширення і зберігання дитячої порнографії.

Соціальний розвиток вирізняється процесом оволодіння людиною соціальним досвідом в сучасному інформаційному суспільстві, мірою і як він реалізує себе в житті, як впливає на ефективність життєдіяльності. Правильний соціальний розвиток особистості створює її соціально адаптованою, компетентною до життєвих ситуацій і визначає майбутнє. На його розвиток впливає родина, яка є основним провідником знань, відносин, ролей і звичаїв від покоління до покоління. Те, як відбувається спілкування батьків з дітьми, багато в чому залежить від стилю виховання, який, у свою чергу, визначається цінностями, які прийняті в сім'ї і які батьки прагнуть передати своїм дітям. В одних сім'ях цінується «приспосовуваність» – комфортне поведінку, в інших «конфліктність» – самостійність у прийнятті рішення, в третіх «егоїстичність» – досягнення власного «Я». У більшості підростаючого покоління зовсім немає прагнення до навчання, бажання працювати фізично й інтелектуально, а є бажання прийняти наркотичні та психотропні речовини, регулярно споживати алкоголь. Також можна вказати на відхиленні в здоров'ї, відсутності мети в житті, неосвіченості, відсутності вихованості, легковажності, несерйозне ставлення до безпеки в інформаційному середовищі. На нашу думку, це призводить до збільшення кількості людей з розумовими відхиленнями, безвідповідальних тощо. Відсутність елементарної культури поведінки і виховання призводить до того, що люди втрачають цінні властивості, якості особистості, що призводить до суспільної деградації.

Структурно-функціональна модель інформаційної компетентності особистості

Використовуючи прийнятий у науці структурний підхід, що враховує складність цілісної особистості як сукупності взаємозалежних підструктур і зважаючи на те, що в структурі особистості разом із психофізіологічними й соціальними рівнями важливим є і соціально-психологічний, який за своїм змістом є проміжним між психологічним й соціальним та включає насамперед установки особистості, її ставлення, ціннісні орієнтації, комунікативні властивості, ми запропонували структурно-функціональну модель інформаційної компетентності особистості (див. рис).

Висновок. На основі проведеного аналізу наукової літератури, методу кластерного аналізу ми розробили структурно-функціональну модель інформаційної компетентності особистості, яка знаходить своє відображення в конкретних блоках: мотиваційно-спрямувальний, когнітивно-сприймаючий, комунікативний, нормативно-розвивальний та операційно-орієнтаційний.

Основне завдання яких націлене на розвиток мотивів, спонукань, основних якостей особистості, її професійне становлення, усвідомлення суті життя тощо, що впливає на потенційну можливість забезпечення ефективної життєдіяльності.

Тому, **перспектива подальших досліджень у даному напрямку:** розробити рекомендації щодо безпечного використання інформаційних технологій.

Список використаної літератури

1. Акимов С. С. Роль акмеологических исследований при формировании профессиональной компетентности бакалавров технологического образования. Социосфера. 2011. № 3. С. 38–41.
2. Дрепа М. И., (2010), Распространенность и профилактика интернет-аддикции в студенческой среде, Краснодар, 115 с.
3. Баловсяк Н. Х. Структура та зміст інформаційної компетентності майбутнього спеціаліста URL: http://www.ii.npu.edu.ua/files/Zbirnik_KOSN/11/30.pdf
4. Кисла І. Г. Підходи до формування інформаційної компетентності вчителя загальноосвітнього навчального закладу. *Інформаційні технології в освіті*. 2008. № 2. С. 110–113.
5. Максименко Ю. Б., Матохнюк Л. О., Теоретичний аналіз проблеми становлення інформатизації суспільства та його вплив на особистість. *Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі: матеріали III Міжнародного Конгресу (м. Одеса, 18–21 травня 2017 року)*, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, «Гельветика», Одеса, 678 с.
6. Матохнюк Л. О. Теоретико-психологічні проблеми використання медіа засобів в умовах сучасної освіти. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpn_2014_1_19
7. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. *Народное образование*. № 2. 2003. С. 58–64.
8. Юрьева Л. Н. Компьютерная зависимость: формирование, диагностика, коррекция и профилактика. Днепропетровск, 196 с.

Рецензент – доктор психологічних наук, професор Томчук М. І.

Матохнюк Л. А. Структурно-функциональная модель информационной компетентности личности

Используя принятый в науке структурный подход, мы предложили структурно-функциональную модель информационной компетентности

личности. Она находит свое отражение в конкретных блоках: мотивационно-направляющий, когнитивно-воспринимающий, коммуникативный, нормативно-развивающий и операционно-ориентационный. Но, несмотря на безусловно положительную роль современных компьютерных коммуникационных средств и Интернета, существуют определенные риски их применения. Они сказываются на отсутствии цели в жизни, необразованности, отсутствии воспитанности, легкомыслия, несерьезном отношении к опасности в информационной среде и т. п. Социальное развитие отличается процессом овладения человеком социальным опытом в современном информационном обществе и как он реализует себя в жизни, как влияет на эффективность жизнедеятельности. Основная задача составляющих информационной компетентности развитие мотивов, побуждений, основных качеств личности, ее профессиональное становление, осознание сути жизни и т. д., влияющее на потенциальную возможность по обеспечению эффективной жизнедеятельности.

Ключевые слова: структурно-функциональная модель, информационная компетентность, развитие, деградация

Matohnyuk L. The Structural and Functional Model of Information Competence of the Individual

Using the structural approach adopted in science, we proposed a structural and functional model of information competence of the individual. It is reflected in concrete blocks: motivational-directional, cognitive-perceptive, communicative, normative-developing, and operational-orientational. Positive attitude to the chastening formation society – motivation-inducing block (interesting ICT, motives for choosing professionals of ware products, the need to successfully solve professional tasks, interesting the process of the ir solution, the desire to succeed and show themselves on the best side, etc.). Cognitive-activity block – understanding of professional tasks, assessment of significance, knowledge of methods, methods and means of their solute on by means of information technologies, knowledge of probable changes in professional activities, etc. Adequate requirements of the profession are features of character, ability, features of perception, technological thinking, the formation of professional plans, how productive and conscious they were – a professional unit. Personality-value unit is determined through manifestation of emotional and volitional processes in the process of learning or professional formation; the presence (absence) of positive emotions in the process of working within formation technologies. Clean lines and order in the room and in the work place, control and sanitation, hygiene; awareness of the importance of environmental safety, environmental cleanliness – content block. He is responsible for the attitude of man to the rounding reality, to himself, as well as the basic attitudes and instincts of people, their beliefs, ideals, principles of knowledge and activity, value orientations, caused by these representations. The legal component is manifested through civic activity, position, legal awareness; understanding the concept of morality, truth fullness in working within formation; awareness of Internet security.

They affect the lack of goals in life, ignorance, lack of parenting, frivolity, non-

serious attitude to security in the information environment, etc. In our opinion, this leads to an increase in the number of people with mental disabilities, irresponsible, etc. The lack of an elementary culture of behavior and upbringing leads to the fact that people lose valuable properties, personality traits, which leads to social degradation.

Social development is characterized by the process of mastering a person social experience in the modern information society, as well as how it realizes it self in life, how it affects the efficiency of life. Proper social development of the individual creates it socially adapted, competent to life situations and determines the future.

The head of the informational competence is hidden on the development of motives, the main factors of the people, the profession of the people, the regularity of everyday life and the life, the scoop on the potential, the situation is better.

Key words: *structural-functional model, information competence, development, degradation.*